

Situácia na trhu s obilím začiatkom roku 2021

Rastúce ceny základných zrnín od začiatku roka 2021 nás neprestávajú udivovať. Obvyklý sedemročný cyklus nárastu cien obilnín však tentoraz vyexponovala ešte aj svetová pandémia vírusu Covid-19.

Situáciu ovplyvňujú najmä zmeny v správaní spotrebiteľov a tokov tovaru, určité národno-ochranné opatrenia štátov držiacych si zásoby (napr. vysoké vývozné clá v Rusku), ale tiež rastúci dopyt po obilí z krajín Ázie a Afriky. Zvýšenie cien pšenice, kukurice, repky, či sóje vo svete sa odrazilo aj na cenách agrokomodít na Slovensku.

V 9. týždni roka 2021 už mohli držiteľia zásob úrody z roku 2020 na Slovensku predávať pšenicu v elitnej kvalite aj za 200 – 210 eur za tonu. No aj nižšiu, či krmnú kvalitu pšenice predali za prinajmenšom 150 – 170 eur za tonu. Dych vyražala aj cena kukurice, na ktorú dostali výrobcovia ponuky na úrovni až 190 – 220 eur na tonu. V rovnakom období roka 2020 bola cena pšenice na Slovensku okolo 150 – 155 eur za tonu a kukurice cca 135 – 140 eur za tonu (zdroj: obilninar.sk k 21. 2. 2020). Ide teda o výrazný medziročný rozdiel na úrovni 35 – 60 %. V tejto dobe si môžu mädlíť ruky najmä tí podnikatelia, ktorí investovali do vlastných skladovacích kapacít. No zrejme všetci by privítali-

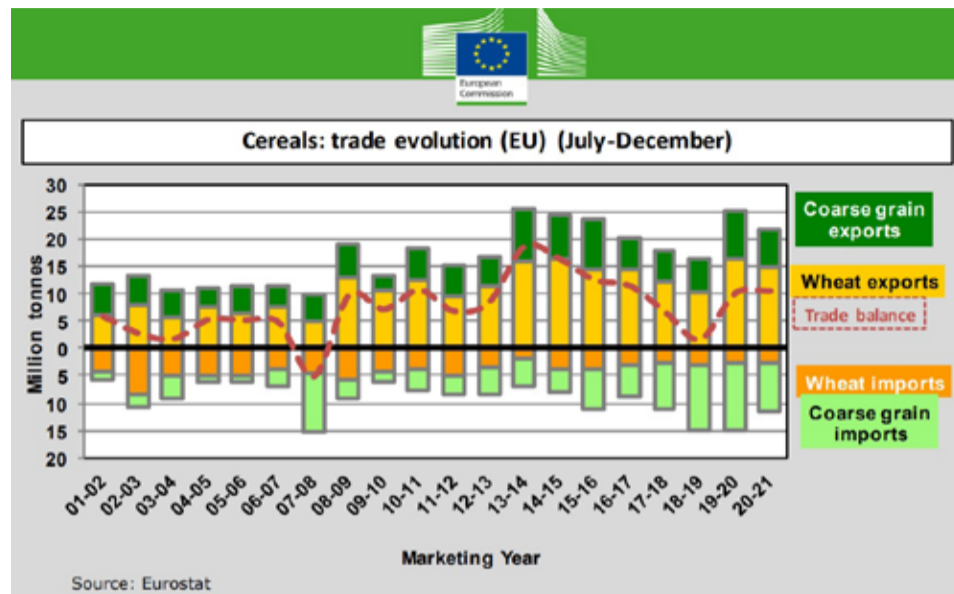
Zvýšenie cien pšenice, kukurice, repky, či sóje vo svete sa odrazilo aj na cenách agrokomodít na Slovensku.

li, ak by sa podobné vyššie ceny udržali aj do jesene tohto roka. Konečne by totiž odrážali reálnu trhovú cenu základných obilnín a pokryli aj rastúce výrobné náklady pestovateľov obilnín.

Čo sa deje vo svete?

Aj keď sa intenzita pohybu zaoceánskych nákladných lodí v ostatných mesiacoch spomalila, o to viac sa rozbehli termínované obchody s agrokomoditami. Napríklad na parížskej burze MATIF dosahoval začiatkom roka 2021 počet termínovaných kontraktov na pšenicu potravinársku (à 50 ton) takmer 150-tisíc denne. Od januára do marca t. r. stúpila

Vývoj obchodu s obilím v rámci EÚ za hospodárske roky (zdroj: EK/Eurostat): Coarse grain (zrniny) export/import: celkový vývoz/dovoz zrnín, wheat (pšenica), v mil. ton

Euronext cena pšenice z 215 na 245 eur za tonu (dodanie v marci 2021).

Pri kukurici dosiahla burza MATIF Paríž vrchol v počte uzatvorených obchodov začiatkom februára pri cene 205 eur za tonu (dodanie v máji). Začiatkom marca tu už dosahuje burzová cena kukurice takmer 220 eur za tonu (dodanie v júni). Medziročný nárast vývozných cien vo Francúzsku predstavuje 30 % pri pšenici a 36 % pri kukurici.

Dopyt po obilí pôvodom z Európy, ale aj z USA, Južnej Ameriky, či Austrálie, rastie predovšetkým v krajinách severnej Afriky a v Číne. Tej sa postupne darí eradikovať AMO a nakupuje veľké objemy pšenice

a na juh. Tu sa uplatní skôr produkcia obilnia z Ruska, Ukrajiny, Kazachstanu, či Rumunska.

Začiatkom roka však začali výraznejšie stúpať aj ceny ďalších zrnín. Cena repky olejnej dosahuje na európskom trhu aktuálne výšku 527 eur za tonu (dodanie v máji), čo je nárast o 57 % oproti cene z marca 2020 (t. j. 336,50 eura za tonu). Sója (2Y) na americkom trhu dosahuje začiatkom marca cenu 457 eur za tonu (t. j. 549 amerických dolárov za tonu), čo je od rovnakého obdobia v roku 2020 nárast o 44 % (resp. 56 %).

Podnetom k vývoju cien agrokomodít bol určite aj nárast ceny ropy a výmenného kurzu eura k doláru. Svetová cena ropy prekonala obdobie turbulencií po 1.vlne pandémie koronavírusu a v marci 2020 klesla na hodnotu 25 amerických dolárov za barel. V marci tohto roku sa predáva za 63 amerických dolárov za barel. V marci 2020 sme mohli v Európskej centrálnej banke dostať za jeden dolár 1,11 eura, aktuálne je kurz 1,19 EUR/USD.

Nebojme sa budúcnosti

Napriek mimoriadnemu vývoju cien agrokomodít v tomto období, nie je dôvod na paniku. Spotreba potravín a čiastočne aj nápojov sa síce dočasne preniesla zo segmentu HoReCa na domácnosti, ale zvýšila sa len mierne. Zmene správania sa spotrebiteľov, ktorí si hlavne na začiatku pandémie robili mimoriadne zásoby trvanlivých potravín, sa musel prispôsobiť najmä obchod. Súčasny zvýšený dopyt a rast cien však môže mať čiastočne aj špekulatívny pôvod.

Množstvo obilnín je dostatočné a Európska komisia odhaduje svetovú produkciu obilnia v minulom hospodárskom roku 2020/21 na 2,216 mld. ton, z toho je 773 mil.t pšenice, 1134 mil. t kukurice. Zásoby obilnín vo svete sú tak stále v dostatočnom objeme 611 mil. ton. Bilancia produkcie obilnín EÚ v roku

chod s rastlinnými agrokomoditami) pre tento hospodársky rok 2021/22 predpokladá celkovú úrodu obilnín v krajinách „EÚ27 + Veľká Británia“ v objeme 306,8 mil. t, z toho pšenice v mali krajiny vyrobí 141,5 mil. t, jačmeňa 61,5 mil. t a kukurice 63,5 mil. t. Osev ozimnej pšenice bol kvôli počasiu nižší aj v Nemecku, Maďarsku, či Taliansku. Naopak, v Nemecku a Francúzsku očakávajú lepšiu úrodu jačmeňa ako vlani. Kukurica by mala mať v roku 2021 úspešné výsledky hlavne v krajinách Balkánu, zatiaľ čo vo viacerých krajinách EÚ by mala jej produkcia mierne klesnúť.

IGC odhaduje na najbližších päť rokov stabilizáciu, či len mierny nárast pestovateľských výmer obilnín, a ich

bude trochu viac napätý, čo môže presunúť záujem o iné rastlinné zdroje pre výrobu bionafty, napr. na sóju.

U poľnohospodárov dnes budia obavy stále neukončené diskusie o pravidlách budúcej Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskeho spoločenstva. Predovšetkým náročné požiadavky Zelennej dohody EÚ v zmysle zníženia používania umelých hnojív a niektorých pesticídov v najbližších rokoch. Ceny hnojív však v ostatných mesiacoch prudko stúpili, za ostatné dva mesiace aj o 35 až 50 %, podľa druhu. Zmeny klímy a nízka diverzita osevných postupov však spôsobujú čoraz väčšiu tlak škodcov a chorôb. Aj preto asociácie európskych poľnohospodárov navrhujú vynechať hnojivá z nástroja „CBAM“, ktorý chráni hra-

Na kukuricu dostali výrobcovia ponuky na úrovni až 190 – 220 eur na tonu.

FOTO - PEXELS

produkcija bude stúpať hlavne vďaka vyššej hektárovej úrode. Nemala by sa výrazne meniť ani domáca spotreba v rámci krajín Európskej únie. Môže rásť záujem o špecifické druhy obilnín, ako je cirok, alebo ovos. Medzinárodný trh s kukuricou

nice EÚ pred dovozom produktov vytvárajúcich uhlíkovú stopu.

Rastúce ceny vstupov (napr. PHM, priemyselné hnojivá), pomerne silný dopyt po základných zrninách a tiež rastúce ceny dopravy budú zrejme naďalej udržiavať ceny obilnín na vyššej úrovni, ako doteraz. Dá sa očakávať, že po tomto „úlete“ sa ceny po žatve mierne znížia, ale pravdepodobne už neklesnú na vlnajúcu úroveň. Slovenskí obilninarí by najradšej pestovali svoje plodiny pre domácu spotrebu, pre živočíšnu výrobu, potravinárske, či priemyselné (napr. medicínske) spracovanie, ktoré by nám mohli zabezpečiť vyššiu potravinovú sebestačnosť a nezávislosť.

Pokiaľ by sa však nenašli podporné nástroje pre potrebné investície do vertikály pre spotrebu produkcie obilnín na Slovensku, ktoré odhadujeme na úrovni asi 2,4 mld. eur, pre budúcnosť slovenských výrobcov obilnín by stálo za zamyslenie využitie rozvíjajúceho sa rumunského prístavu Konstanca a dunajskej cesty na svetový trh. Museli by sme však ekonomicky efektívne vyriešiť problém sústredenia väčšieho množstva obilnia s požadovanou kvalitou v pomerne krátkom čase.

VLADIMÍRA DEBNÁROVÁ
Združenie pestovateľov obilnín

